

Oredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrva odbor GDSJ.)

Izh. vsak četrtek.

St. 1 Din,
— celoletna
za člane izvod
o 60 para.

glas po dogovoru.

pisli morajo biti frankran
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacija.

Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije se poštnine
proste.

Za socialno politiko.

Reakcionarni naklepi kapitalizma in vlade do ponesli vznemirjenje v najširše vrste delavstva naše države in kličejo na obrambo. Naše organizacije so stori- le v tem oziru že same od sebe, brez vsakega poziva povečini svojo proletar- sko dolžnost. Prihajajo nam poročila, da se sklepa na odborovi seji za odbo- rovo sejo, na enem članskem zborova- nju za drugim o načinu, kako odbiti najuspešnejše sovražni naval. Vendar pa je treba dati našemu protestu eno- tnega izraza.

Strokovna komisija se je o tej potre- bi na zadnji seji svojega ožjega odbora posvetovala in je sklenila podati našim organizacijam sledeče navodilo:

Naš glavni odgovor bodi v tem, da utrdimo z ozirno na pretečo nevarnost svoje organizacije. V to svrhu odreja Strokovna komisija, da se vršijo po vseh v njej včlanjenih podružnicah najprej odborne seje, potem pa članska zboro- vanja z geslom: proti naklepom zoper socialno politiko.

Vsi naši člani naj skušajo odgovo- riti zoper te naklepe s tem, da se za-

veže vsak naš dosedanji član, da bo pri- dobil novih članov za naše organizacije, novih čitateljev za naš tisk. Tako bodo pomagali kovati sovražni naklepi pro- letariatu orožje za njegovo osvobodilno borbo.

V večjih mestih, kjer obstojajo med- strokovni odbori, naj stopi namesto pro- testne seje, seja plenuma krajevnega medstrokovnega odbora.

V važnejših krajih naj se prirede tu- di manifestacijska zborovanja z istim dnevnim redom.

Da bo dobil naš odpor tudi na zunaj izraz enotne manifestacije, naj se pri- ključi tudi slovensko delavstvo resolu- ciji, ki jo je sprejel veliki protestni zbor v Zagrebu, ki jo priobčujemo na dru- gem mestu.

O sprejemu resolucij, shodnih in ma- nifestacijah naj sestavijo vse organiza- cije poročila, ki naj se pošljejo Strok. komisiji za Slovenijo, ki se bo na ta na- čin učinkovito pridružila protestni ma- nifestaciji vsega Glavnemu Radniškemu Savezu Jugoslavije priključnega de- lavstva.

se Amsterdam in Moskva sestaneta, pa bomo videli, kdo ima prav.

Ali verujete, da bi se razvijale stvari drugače, ako bi se postavila amsterdamska internacionala na drugo stališče?

Brez vsake sumnje. Bodočnost delav- skega razreda zavisi od dogodkov v Nemčiji. Ako bi bila naročila amster- damska internacionala delavcem, naj de- lajo tako, kakor delajo danes, t. j. da so- delujejo v skupni akciji, bi bila realizi- rana enotna fronta malo prej tako v Nemčiji, kakor v ostalih državah.

Kako predvidevate bodočnost?

Bodočnost? Ona se mi zdi vrlo mrač- na, ker reakcija ekonomsko in politično raste. Osemurni delavnik se mora sma- trati za izgubljen, a socialna zakonoda- ja se silno slabša. Delavstvo je ostalo brez svojih pol. prav. Diktatura vlad je v Madžarski, na Balkanu, na Fin- skem, Italiji in Španiji. Reakcija vlada v Bavarski in ista usoda čaka celo Nem- čijo, ako se delavstvu ne posreči, da se reši in da zmaga nad buržuazijo. Ali ta zmaga je več nego dvomljiva. Brez pro- letarske pomoči iz sosednih držav, brez intervencije Mednarodne strokovne or- ganizacije, je poraz nemškega delav- stva siguran. Bližajo se trenotki, ko se bodo temne napovedi, ki sem jih napo- vedal začetkom tega leta, obistinile.

Če bo nemški proletariat premagan, je za evropski proletariat vse izgubljeno. In tedaj bomo ali za vojsko proti Rusiji ali državljanske vojske, ki jih bo izzval mednarodni kapital v Rusiji.

Mislite, da se je mogoče tej kata- strofi ogniti?

Ne vem. Moji prijatelji iz mednarod- nega urada me smatrajo za zaivnega.

Dogodki pa dokazujejo, da sem imel prav. Imel pa bom še bolj prav, ako naš pokret ne vstvari tega, kar ga more edino rešiti: sodelovanje vseh sil delav- skega pokreta. Čas je, da se ustvari skupnost, četudi je težko pozabiti pro- šlost, ker bi uničila reakcija reformiste ravno tako, kakor komuniste, ako bodo z medsebojno borbo nadaljevali.

Nemčija nam daje primer. Smatram, da je ta primer mednarodnega značaja, zato je zadnji čas, da se da delavcem vseh držav možnost, da se bore proti svojim vladam, ko pošiljajo one svoje čete proti nemškim delavcem.

K tem besedam imamo v stvari ma- lo dodati. One vsebujejo to, kar mora priti. Gotovo je, da bi se razvijala zgo- dovina drugače, ako bi bilo delavstvo v teh zgodovinskih dneh na mestu in osta- lo enotno. To se ni zgodilo. To se ni moglo zgoditi, ker je presojala Moskva politični položaj drugače, kakor zapad.

Ali je sedaj že čas, ko je prodrla vsepovsod volja za enotnostjo in enotne gledanje na politični položaj. — Ali je vprašanje velikega ujedinjenja že zrelo? Če je, se mora te pokazati že v medse- bojni politiki pred ujedinjenjem. Same v tem se mnogokdo razlikuje od Fim- mena. In še tisti, ki so gledali, kakor Fimmen, bolj na cilj, kot na zapreke, postajajo v praktičnem delu iz Savlov Pavil, — toliko je danes v geslu enotne fronte še laž, zavratnosti in neiskre- nosti.

Pride pa vključ vsemu čas, ko se bomo znašli vsi na liniji, ki jo oznanja- jo danes tisti, ki gledajo naprej, čeprav pri tem podcenjujejo zapreke. Ker gle- damo na stvar tako, se z besedami so- cialista Fimmena ne da udajati po nas.

Edo Fimmen o enotni fronti.

Po beograjskem »Organizovanem Radniku« prinašamo intervju, ki ga je napisal za amsterdamski socialistični list »Het Volk«, Edo Fimmen, bivši taj- nik amsterdamske strokovne interna- cionalne. Edo Fimmen je izstopil iz taj- ništva, ker se ni strinjal s taktiko, ki jo zavzema urad strokovne internacionalne napram komunistični enotni fronti.

Leta 1919. je predlagala amsterdamska internacionala komunistom sama sodelovanje na strokovnem polju. Komunisti so takrat to odbili in začeli ano- vati svoje strokovne organizacije. Ven- dar so se vračunali tudi pri tem: njihova ofenziva proti amsterdamskim orga- nizacijam je imela le neznatne uspehe.

Pod vtisom teh neuspehov je bila zamišljena taktika enotne fronte, koje prvotni namen je bil zanesti boj, ki je divjal med komunisti in socialisti v vsej ostrovi v organizacije. Med tem, ko se je socialiste blatilo in obrekovalo, — se jim je ponujalo na drugi strani enotno fronto. To enotno fronto je Amsterdam dosedaj odklanjal. — Vedno pa je povdarjal, da je za vedno ne odklanja. Ko bodo časi zreli in ko na- stopi iztreznjenje tudi na komunistič- ni strani, bo enotna fronta prišla in bo takrat nekaj drugega, kot zabodljaj v hrbet. Večina mednarodnega urada je po tolikih žalostnih izkušnjah napram komunistom oprezna, Edo Fimmen pa vidi pred seboj bolj veliki cilj kot pa za- preke. To je bistvo spora. Nobenega dvo- ma ni, da bi Edo Fimmen, ki daje svoje intervjuje v socialističnem listu, sam najodločneje odklonil pripombe o »izda- jalskem držanju« njegovih nekdanjih sodrugov in druge poskuse, izrabit nje- gov intervju za — protisocialistično agi- tacija. Take glose same dokazujejo, da ima mednarodni urad prav, ako je pre- viden. — Edo Fimmen pravi:

Za obrambo mojega razreda proti reakciji, ki postaja vse jačja in brutal- neja in proti vojni nevarnosti, hočem, da ujedinem v borbi vse protikapitali- stične in revolucionarne sile proleta- riata. Jaz hočem sodelovanje in da bi v tem uspel, predvidevam enotno fronto kot prehodno sredstvo. Zahtevam sode- lovanje med Amsterdamom in Moskvo,

Hočem borbo, radi obrambe in napada, v koji bodo sodelovali ramo ob rami de- lavci raznih struj. Navzlic vsem nespo- razumom iz prošlosti je sodelovanje po- trebno, ker brez njega, brez enotne fronte, brez ujedinjenja, ne bo imela borba nobenih izgledov na uspeh in vsi dosedanji delavski uspehi bodo izgub- ljeni za vedno. Jaz hočem to sodelova- nje, ker je ona sedaj edino sredstvo, da se rešijo milijoni delavskih eksistenc.

Kako si zamišljate to akcijo?

Zahtevam, da se sestaneta »Amster- dam in Moskva« na skupen razgovor, s brez postavljanja predhodnih pogojev.

Iz kakih razlogov verujete, da se da vaša misel izvesti?

Rusi so napravili zelo težko napako, ko so osnovali poleg amsterdamske in- ternacionalne svojo posebno strokovno internacionalo.

Oni so odbili enotno fronto, koje jim je leta 1919. predlagala amsterdamska internacionala. Od takrat se borita obe internacionali mesto proti skupne- mu sovražniku — med seboj. Rezultat: reakcija je danes jaka in triumfira v mnogih državah, med tem ko je delav- stvo podeljeno, oslabiljeno in brez moči. A sedaj ni več čas za diskutiranje in razpravljanje o tem, kdo je odgovoren za cepljenje delavstva.

Mi moramo iskati način, da se spo- razumemo, ker je to edino sredstvo, da se rešimo. Razen tega postaja tako na eni kakor na drugi strani število onih, ki verujejo v potrebo enotne fronte vedno večje. Današnji dogodki v Nemčiji mi dokazujejo, da imam prav, ako verujem, da je enotna fronta ne samo potrebna, ampak tudi mogoča. V Saški, Turinški, v celi Nemčiji se morajo boriti socialisti in komunisti ramo ob rami, ker je pro- letariat uvidel, kam ga je pripeljala enotna fronta z buržuazijo.

Ali mislite, da je enotna fronta za Ruse kaj več, kakor taktični manevar? Nimam konkretnih dokazov v žepu. Ali imam utis, da oni želijo in hočejo iskren- no enotno fronto. Ta vtis temelji na pri- merih kakor ukinitje propagandistič- nih odborov od časa, ko so ruski sindi- kati sprejeti v profesionalne Internacio- nale. Ali moji utisi niso merodajni. Naj

V obrambo rudarjev.

V nedeljo 4. novembra 1923 se je vr- šila v Brodu enketa delavskih zbornic, predstavnikov rudarskih organizacij in predstavnikov Ministerstva šum in rud in socialističnega poslanca Nedeljka Divca, ki je imela pretresti načrt Ru- darskega zakona.

Na tej enketi so bili prisotni sledeči: sodrug Nedeljko Divac, socialistični na- rodni poslanec, novosadsko delavsko zbornico sta zastopala sodruga Pavle Talič in Ivan Goldštajn, sarajevsko Jo- vo Jakšič in Franjo Raušer, zagrebško Viljem Haramina, ljubljansko Stanko Likar, beograjsko pa sodrugi Živko Topalović, Luka Pavičević in Blagoje Bra- činae.

Ministerstvo šum in rud so zastopali: Načelnik Dragutin Štepanović in Milan Dragutinović, ministstvo socialne poli- tike pa tajnik Ljubiša Petrovič.

Rudarje iz Bosne so zastopali: An- drija Čubrovič in Ahmed Brkić iz Kre- ke, Juro Juriš in Franjo Andrić iz Va- reša, Luka Tomić iz Breze in Mato Ma- rić iz Zenice. Slovenske rudarje so za- stopali sodrugi: Ivan Krušič, Anton Zu- panič, Anton Bajc in Leonid Majdič. Rudarje iz Srbije so zastopali sodrugi: Vekoslav Bratković, Slavko Ajdušak iz Rtnja in Stefan Radosavljević iz Senj- skega rudnika. Hrvatske rudarje so za- stopali: Gjurio Sanatović iz Lepovine, J. Portovitski iz Beočina in V. Dvoržak iz Čereviša.

Neodvisne rudarje je zastopal tajnik J. Petaković.

Splitaka delavska zbornica se je opravičila.

Enketo je otvoril predsednik sara- jevske delavske zbornice a. Franjo Rav-

šer in je na kratko omenil pomen te enquete.

Enketi je predsedoval sodrug Fran- jo Ravšer, za tajnika pa je bil izvoljen Pavle Talič.

Predno so se razprave začele, je pozdravil enketo župan brodske občine sodrug Štefan Bubič.

Kot drugi je pozdravil enketo g. na- čelnik Dragutin Štepanović, ki je v svo- jem pozdravnem govoru naglašal, da mora imeti enketa v vidu poleg zaštite rudarjev tudi zaščito domače rudarske industrije, ki je šele v razvoju.

Prvi je dobil besedo sodrug dr. Živ- ko Topalović, ki je v svojem obširnem referatu z nepobitnimi razlogi obrazlo- žil vse slabe strani načrta Rudarskega zakona, rekoč, da je isti delo ljudi, ki ne poznajo ne samo potreb rudarskih de- lavcev, temveč ne poznajo predpisov zakona o zavarovanju delavcev, če ga pa poznajo, potem gredo namenoma za tem, da izigravajo obstoječe pozitivne zakone. Na množici primerov je sodrug Topalović zelo uspešno dokazal, da na- merava projektirani rudarski zakon za- sužnjiti rudarsko delavstvo pod božjo in hušjo disciplino, nego je vojaška, ki pa traja samo poldrugo leto, medtem ko se skuša zaslužiti s tem rudarskim zako- nom rudarje za celo življenje.

Ravno tako se je sodrug Topalović dotaknil tudi zavarovanja rudarskih delavcev in je energično zahteval, da se bratovske akkladnice ukinejo in da se podredijo rudarji obtemu zavarovanju delavcev.

Drugi je govoril sodrug Stanko Li- kar, tajnik delavske zbornice ljubljanske, ki je navedel v svojem referatu vse ak-

be strani rudarskih bratovskih skladnic in zahteval, da se priključijo občemu delavskemu zavarovanju, kar je zagotovljeno rudarjem že v samem obstoječem zakonu.

Od rudarjev so se oglasili k besedi in predložili nazorno pomanjkljivosti predloženega načrta sledeči sodrugi: Serafin Radosavljevič, Mato Marić, Juro Djurić, Stepan Milanović, Vekoslav Bratković, Slavko Ajdušak, Ivan Krušič, Jovo Jakšić, Luka Tomič, Pordovička in Leonid Majdič.

Izredno živahna debata od strani rudarskih zastopnikov, ki so se pridruževali s povdankom izjavam referentov je pričela, da so se vsi delegati zavedali velike važnosti te konference za bodočnost rudarjev.

Narodni poslanec sodrug Nedeljko Divac je v svojem govoru izrecno naglasil, da je tisti, ki je izdelal načrt rudarskega zakona, ne samo izrazil nasprotnik rudarskih delavcev, ampak istočasno tudi izrazil nasprotnik rudarske industrije in domače proizvodnje; to pa vodi do nasprotja s samimi državnimi interesi. Zelo uspešno kritizira posamezne paragrafe načrta in prosi pred-

stavnike ministerstva, naj bodo verni tolmači tega, kar so čuli iz ust predstavnikov delavskih delegatov.

J. Petaković je dejal v svojem govoru, da se od te vlade ni moglo pričakovati drugačnega načrta, kakor je.

Luka Pavičević se je dotaknil v svojem govoru še nekaterih paragrafov načrta, ki se jih predgovorniki še niso dotaknili.

Zaključni referat je imel s. dr. Živko Topalović, ki je resumirajoč vse govore povdaril, da je enketa soglasno mnenja, da se načrt rudarskega zakona absolutno ne more sprejeti in da enketa želi, da mora biti rudarski zakon v polnem soglasju z že obstoječim zakonom o zaščiti delavcev in z zakonom o osiguranju delavcev in predlagal, naj se poveri beograjska delavska zbornica s tem, da izdela spomenico proti načrtu, ki se ima predložiti vsem merodajnim forumom.

Predlog je bil soglasno sprejet. S tem je završeno delo te vrlo važne enquete, ki je imela za nalogo obrambo rudarskih delavcev pred reakcionarstvom jugoslovanskega kapitalizma in njegovih eksponentov, ki sede na krmilu državnega broda.

Ujedinjenje kovinarjev.

Centralni odbor Internacionalne zveze kovinarjev je imel dne 28. in 27. avgusta svojo plenarno sejo v Berlinu.

Na seji se je razpravljalo o prošnjah ruske in bolgarske zveze kovinarjev za sprejem v našo internacionalo. Po temeljiti diskusiji je odbor končno sklenil, da se na internacionalni kongres kovinarjev, ki se bo vršil meseca avgusta 1924 na Dunaju, pripusti tudi enega ruskega delegata, ki bo razložil kongresu želje ruskih kovinarjev.

Sprejem bolgarskih kovinarjev je bil odklonjen, ker obstoji v Bolgariji organizacija kovinarjev, ki je že priključena internacionali. Po pravilih internacionalne (pa ne moreta biti včlanjeni v internacionali dve organizaciji iz ene in iste države. Zato je odbor svetoval bolgarskim kovinarjem, naj se pridružijo oni organizaciji, ki je že članica internacionalne.

Te dni so tudi jugoslovanski nezavisni kovinarji sklenili zaprositi za sprejem v našo internacionalo. Ker že naprej vedo, da jih internacionala ne sme sprejeti, ker smo že mi včlanjeni pri nji, ter jim bo odgovorila isto kot je bolgarskim kovinarjem, so za ta slučaj že tudi sklenili, da odklanjajo vsako ujedinjenje z nami. S tem so ponovno dokazali, da so samo v besedah za ujedinjenje, ko jim ponudimo roko za resnično ujedinjenje, se pa ne sramujejo niti najpodlejših izmišljotin, da pobegnejo.

Ko sta Osrednje društvo kovinarjev za Slovenijo in Savez Metalskih radnika Jugoslavije letošnje poletje pričela energično akcijo za ujedinjenje vseh kovinarjev Jugoslavije in povabila k tej akciji tudi nezavisni Savez, so se

zastopniki (zadnjega povabilu tudi odzvali.

Takoj pri prvih razgovorih pa so že zahtevali za sebe razne posebnosti na kongresu. Tako na primer so zahtevali, da naj bodo zastopane na kongresu z vsemi pravicami nekatere njihove podružnice po stanju članov od meseca januarja letošnjega leta.

Pri tem so navedli one podružnice, ki so propadle, ter ne štejejo danes niti eno desetino članov.

Računali so, da bosta ostali organizaciji to odklonili in jih bodo oni potem razkričali, da nečeta ujedinjenja.

Ko sta jim O. D. K. in S. M. R. J. odobrila te posebnosti, so naročili svojim plačancem nesramno izmišljotino o delovanju s. Bračincev v Subotici, na podlagi katere so potem izjavili v svojem časopisju, da razgovorov o ujedinjenju ne nadaljujejo.

Tudi potem, ko sta celo dva njihova zastopnika ugotovila, da so bila poročila iz Subotice izmišljena, je njihov odbor pred 14 dnevi sklenil, da se s Savezom Met. Radnika ne bo ujedini. Narediti ta sklep je bil odbor primumran, kajti če bi sklenil drugače, bi se lahko zgodilo, da bi bil od članov prisiljen nadaljevati razgovore o ujedinjenju, katero bi se na kongresu, ki se bo vršil 25. t. m. že tudi lahko izvedlo.

Večina članov nezavisnih organizacij je že uvidelo nepravilnost taktike, ki je že uvidelo nepravilnost taktike neuspehov njihovih pučev, ter nestrpno čaka ujedinjenja, od katerega upravičeno pričakuje zboljšanja svojega položaja.

Obrtna nadaljevalne šole.

Naša mladinska organizacija, ki je priključena Strokovni komisiji se trudi že par mesecev, da bi spravila vprašanje obrtno nadaljevalnih šol z mrtve točke.

Vse statistike in članke, ki so jih prinašali razni listi so bili pisani od funkcionarjev naše mladinske organizacije. Končno je pred mesecem sklicala naša mladinska organizacija potom letakov še velik mladinski shod pred ljubljanskim magistratom, ki je imel namen zainteresirati tudi ljubljanski občinski svet o tem velevažnem vprašanju. Policija je hotela sprva shod sploh prepovedati, vendar se je intervenciji zastopnikov Strokovne komisije ugodilo v toliko, da je bila odposlana k mestnemu županu deputacija, ki je raz-

ložila težnja mladine. Župan s. Perič je deputaciji obljubil, da bo s svoje strani vse storil, da bo občina dala svoj del za vzdrževanje obrtno nadaljevalnih šol. Ob enem je pa obljubil, da bo skušal zainteresirati tudi državne oblasti, da bo tudi država storila svojo dolžnost.

Iz poročil iz Beograda smo sedaj razvideli, da je sood. župan svojo besedo izpolnil in je interveniral pri ministarstvu za trgovino in industrijo, ki je zvišalo svoto 80 tisoč Din, ki so bili namenjeni za obrtno nadaljevalne šole na 200 tisoč Din.

Upamo, da bo sedaj tudi mestna občina čimprej nakazala njej pripadajočo kvoto, tako da bomo obrtno nadaljevalne šole res čimprej dobili.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

VSEM ODBOROM STROKOVNIH ORGANIZACIJ

Vsi odbori in zbori, ki bodo sprejeli v današnji številki sprejeto protestno resolucijo, naj jo podpišejo

in pošljejo Predsedstvu vlade Kraljevine Srbov Hrvatov in Slovencev v Beogradu

in Predsedstvu Narodne Skupščine Kraljevine Srbov Hrvatov in Slovencev v Beogradu

in Strokovni Komisiji za Slovenijo

(Pododboru Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije)

v Ljubljani.

Ta naslov naj se napiše na čelo resolucije.

V začetku resolucije je točno označiti odbor oziroma zborovanje, ki je resolucijo sprejelo, čas, kedaj se je vršilo zborovanje ali seja.

Pod resolucijo naj pride štampiljka organizacije, ki je zborovanje sklicala, kraj, datum in podpis predsednika in tajnika.

Tozadevne tiskovine naj izročijo zaupniki, ki dobivajo »Delavca« takoj takoj predsedstvu svoje podružnice.

Resolucija.

sklican na poziv Glavnega radniškega saveza Jugoslavije, ki se je vršil dne

....., je po poročilu, da namerava vlada ukiniti Ministerstvo socialne politike kakor tudi, da se obstoječi zakoni za zaščito delavcev ne izvajajo in skušajo ukiniti

ugotovili:

Da imamo v naši državi dve vrsti zakonov: na eni strani zakon o zaščiti in zavarovanju delavcev in inspekciji dela, na drugi strani zakone o zaščiti države, militariziranju štrajkujočih rudarjev in železničarjev itd., zakon o železniškem osobju in javnih nameštencih. Ti dve skupini zakonov se medsebojno izključujeta, tako da se potiskajo liberalni zakoni popolnoma na stran, kakor tudi odredbe ustave, na kojih oni temelje, med tem ko se izvaja samo druga, reakcionarna skupina zakonov.

Kapitalistični razred prihaja z odkrito zahtevo, da se ima prva skupina razveljaviti in ukiniti, a vlada gre s svojo namero, da ukine Ministerstvo socialne politike tej reakcionarni in protisocialni želji na roko.

obsoja najostreje, da vlada ničesar ne stori, da se izvedejo zakoni o zaščiti delavcev, da se zakonska zaščita delavcev od kapitalističnega razreda sabotira, še bolj pa obsoja namero vlade, da se Ministerstvo za socialno politiko ukine ter

zahteva

1) da se zakoni o zaščiti in osiguranju delavcev in zakon o inspekciji dela popolnoma izvedejo

2) da se ukinejo vsi zakoni, ki so protivni duhu ustave in zakon o zaščiti delavcev, kakor: reakcionarni zakoni o zaščiti države, militariziranju železničarjev in rudarjev in o železniškem osobju, a načrt zakona o rudarjih, da se iz osnove spremeni po predlogu ankete Delavskih zbornic.

3) da se obrne izdatna pažnja reševanju stanovanjske bede s tem, da ostane neodpovedljivost stanovanj in maksimiranje stanarin vse dotlej v veljavi, dokler se ne sprejme zakon o gradbi malih stanovanj in dokler se ne ustvari z dajanjem brezobrestnih kreditov v to svrhu možnost, da se grade mala stanovanja, in dokler na drugi strani sama država in samoupravna telesa ne sezidajo stanovanj za svoje uradnike in delavce v svojih podjetjih, da bi se rešila na ta način stanovanjska kriza, radi katere propada tisoč in tisoč delavcev.

4) Da ostane Ministerstvo socialne politike še dalje, da bi se moglo preko njega izvesti zgoraj navedeno, ker vsa druga ministristva ne dajejo garancije za to. Da se avtoriteta in kompetenca ministerstva za socialno politiko še poveča, da bi se moglo razven zgorajnjega uspešno baviti tudi z rešitvijo drugih vprašanj socialne politike kakor invalidskega vprašanja in vprašanja narodne prehrane.

Kovinarska stroka.

Kongres ujedinjenja.

Osrednjega društva kovinarjev in Saveza Metalskih radnika Jugoslavije, se bo vršil dne 25. t. m. v Slavonskem Brodu s sledečim dnevnim redom:

1. Ujedinjenje.
2. Pravila in pravilnik.
3. Volitev centralne uprave in kontrole.
4. Razdelitev prispevkov.
5. Razno.

Pred skupnim kongresom ujedinjenja bosta podala centralna odbora obeh organizacij poročilo o svojem delovanju od zadnjega kongresa. — Centralno tajništvo O. D. K.

Protestno zborovanje na Jesenicah.

Zbrano delavstvo z Jesenic, Javornika in Dobrave na javnem shodu sklicanem od Osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok v Ljubljani, podružnica Jesenice, dne 10. nov. 1923. v Delavskem domu na Savi je z ozirom na nečuvane razmere delavskega razreda v državi sprejelo naslednjo protestno

resolucijo:

Zbrano delavstvo odločno protestira proti ukinitvi zakona o zaščiti delavcev; odločno protestira tudi proti vsakemu spreminjanju in poslabšanju dosedanjih zakonitih pravic zakona o zaščiti delavcev, predvsem določb osemurnega delovnega časa in zaščite žensk in mladoletnih, ki se že itak z nasiljem industrije in obrtnikov hoče pogaziti.

Istotako protestiramo najodločneje proti vsakemu reduciranju prispevne tarife za bolniško in nezgodno zavarovanje, ter proti vsakemu zmanjšanju dosedanjih porodninskih dajatev.

Protestiramo proti vsaki nameri nadaljnega poslabšanja, ali ukinitvi koločil § 1154 b avstr. ogr. drž. zak.

Protestiramo proti omejitvi svobode stavkanja in najodločneje obsojamo nečuvano postopanje vlade napram rudarskemu delavstvu Slovenije, osobito obsojamo in protestiramo napram nasilnemu postopanju političnih oblasti proti mirnemu rudarskemu delavstvu Trboveljske premogokopne družbe ter proti nezaslišanemu sabotiranju od dela odpuščenih brezposelnih rudarjev od strani Zveze industrijecev.

Nadalje odločno protestiramo proti gazenju določb splošne socialne zakonodaje od strani Zveze industrijecev; zahtevamo absolutno izvajanje določb splošne socialne zakonodaje in da se ne obnašajo politične oblasti, kakor tudi vlada pristransko napram kršiteljem, odločno pa obsojamo vsako nadaljno vladno naklonjenost in oporo skruniteljem zakonitih določb delavske zaščite, sicer bo delavstvo primorano poseči z vsemi sredstvi po samopomoči in v okviru in mejah ustave države SHS nastopati v posameznih slučajih gazonja do sedaj zakonito priznanih delavskih pravic, ki so le drobničica poleg ogromnih drugih potreb zaščite delavskega razreda v povojni dobi, na katerega ram je itak naloženo vse gorje, pomanjkanja in bede, izvirajoče iz medvojnega in povojnega neznosnega in nebrzdanega izčrpanja in izkoriščanja širokih mas delavnega ljudstva od nikdar nenasličenih, brezmejno pohlepkih industrijskih in bančnih kapitalistov.

Zavedamo se svojih pravic kot državljanov, zavedamo se, da delavni narod Jugoslavije ni po lastni krivdi zastal za razmerami modernih razvitih držav.

Zavedamo se, da je delavni narod doprinesel največje in strašne žrtve, katere naj si vsaka vlada kliče v spomin!

Ob teh protestih in zahtevah pričakujemo, da vlada premisli vsak korak poslabšanja delavskega položaja, in da si nihče ne ima kaj poštenja, ne umaje rok v sopolmoči tistim, ki hočejo na neprecenljivih in nenadomestljivih žrtvah delavskega razreda ustvarjati novih žrtv in medno suženjstvo ter nezaslišano in neopravičeno vzpostavljati gnusno izobilje, iz katerega edino izvira

Končno zahteva zbrano delavstvo, pomanjkanje in beda.

da vlada pospeši in omogoči finančno provedbo volitev za definitivno delavske zbornice, katere s svojim začasnim obstojem brez potrebnih sredstev zdaleka ne zmorejo in ne morejo zadostiti potrebam in interesom delavnega ljudstva.

Zbrano delavstvo pričakuje npoštevanje tega klica ob dvanajsti uri in pričakuje uvidevnosti in ukrepov vlade

proti vsakemu namoravanemu gaženju zakonitih delavskih pravic.

Opozorilo podružnicam. Nekaj naših članov na Jesenicah je prestopilo k nezavisni organizaciji, a so obdržali članske knjižice naše organizacije, v katere vlepljajo sedaj svoje znamke. Ker to niso več naši člani, opozarjamo vse funkcionarje naših podružnic, da izplačujejo podporo samo onim članom, ki imajo v knjižici znamke z napisom: **Kovinarji, Slovenija in pa Savez Metal. radnika Jugoslavije.** Nevtraleci imajo istotako rdeče znamke, kakor Savez Met. radnika, ter je vsled tega pomota jako lahko mogoča. Njihove znamke se razlikujejo samo po napisu, ki se glasi: Sav. met. ind. i obrta Jugoslavije. Osobito naj se posveča največja pazljivost na delavce, ki prihajajo iz Beograda, Subotice in Jesenic.

Sprejme se več dobrih starejših stavbeno-ključavničarjev pod zelo ugodnimi pogoji za v Kruševac (Srbija). Pojasnila daje »Osred. društvo kovinarjev«.

Kemična stroka.

Ljubljana. Skupina kemičnih delavcev tovarne za klej je imela dne 9. novembra članski sestanek z dnevnim redom: 1. Zahteve zaposlenega delavstva; 2. izpopolnitev odbora in 3. slučajnosti. Glede zahtev sta poročala ss. Rejc in Uratnik, za katere se je zaposleno delavstvo odločno zavzelo. Pri izpopolnitvi odbora je bil izvoljen namesto dosedanjega predsednika Iv. Tavčarja s. Fr. Bricelj, kateremu želimo obilo uspeha pri njegovem marljivemu delu s pomočjo odbora in članstva.

Hrastnik. Skupina kemičnih delavcev kemične tovarne je imela dne 12. novembra ožji članski sestanek, na katerem so se določile smernice na podlagi sklepa kongresa kemičnih delavcev za izpopolnitev naše strokovne organizacije in izobrazbo delavstva tako na strokovnem, kakor tudi na izobraževalnem polju »Svobode« in trdnem prepričanju, da le potom izobrazbe napravimo pot, po kateri pridemo do cilja.

Stavbinska stroka.

Izključitev. Član »Unije stavbinskih delavcev v Celju« podr. v Litiji Mihael Savinšek, zidar iz Kamnika, centr. št. 1251 se je po § 7 odst. 3 centralnih pravil zagrešil in je bil izključen iz »Unije stavbinskih delavcev«. Grešil je tudi po § 183 drž. zak. in po § 128 kaz. zak. Organizacija bo od omenjenega tudi zahtevala sodnijskim potom znesek, za katerega je oškodoval »Unijo stavbinskih delavcev za Slovenijo« v Celju.

Stavbinski delavci pozor! Ljubljanska stavbena družba gradi v Ljubljani palačo O. U. Z. D., kjer je zaposlenih lepo število delavcev; njih mezdne razmere so zelo neugodne, tako imajo n. pr. zidarji od 40—50 Din dnevno, ostali delavci pa od 28—32 Din dnevno. Toda to ni vse. Lepše je pri tej umazani družbi to, da je prevzela delo za zavod pod najnižjo ceno od vseh drugih ponudnikov, to pa seveda na škodo delavstva. Varovano poleg tega pri tem podjetju ni niti zdravje, niti življenje delavcev. Tako ne preide ne teden in ne mesec, da bi se ne pripetila pri tej stavbi kaka manjša ali večja nezgoda. Tako se je že v kratkem času dogodilo več takih manjših ali večjih nezgod. V spominu nam je še nesreča delavca, ki je zgubil svoje zdrave ude in v svežem spominu nam je ona večja nezgoda, ki bi skoro zahtevala petero žrtev. Tako so se nesrečili trije delavci in od teh eden smrtno. Ta je zapustil ženo s tremi nepreskrbljenimi otroci. Ugotovilo se je, da je tej nesreči v vsem kriva stavbena družba sama. Nesrečo je povzročil grušt, ki je sestojal iz popolnoma trhlejšega lesa. Dolžnost stavbene oblasti je, da vzroke takim nezgodam natančno preišče in krivce občutno kaznuje. — Najlepše je pri vsem tem to, da je neki »gospod ravnatelj« pri tej priliki rekel: »Kaj za to, če enega ubije, saj je sto drugih mesto njega.« Ali se delavstvo sedaj zaveda, da je brez moči, da bi take dogodke temeljito obravnavalo, krivce pa postavilo na zatožno klop, ter onemogočilo nesramneže, ki dajejo take izjave in izzivajo delavstvo? — Pozivljamo O. U. Z. D. in njega poslovalnico, je isti znano o vseh teh nezgodah in je ji

uvedla preiskavo proti krivcem teh številnih nezgod? — Stavbinskim delavcem naj velja le to: Vse pridobitve, ki jih delavci danes imajo po vsem svetu, so si pridobili sami s svojimi organizacijami. Čim večje in boljše organizacije so delavci imeli, tem boljše delavne pogoje so imeli. Kapitalisti sami od sebe niso nikdar in tudi nikdar ne bodo dali delavcem življenskih pogojev, ako jih v to ne bodo prisilili delavci in njih organizacije. — To se je zgodilo že zelo mnogokrat. In gorje delavstvu, ki po doseženih uspehih zapusti ali zanemari svoje organizacije! Kapitalisti dobro začitijo vsako malodušnost delavstva do delavskih organizacij in lop po njih: čreda se razkropi, kapitalist pa si mane roke. To je vsa zgodovina delavstva v Jugoslaviji zadnjih pet let po vojni: s solca v senco je korakalo delavstvo, ne da bi se tega zavedalo. Le semintja mu je šinil žarek spoznanja v glavo, toda oprijemalo se je sedaj tega sedaj onega boga, ni pa vedelo, da ga ne morejo rešiti vsi ti bogovi. Delavstvo bo prišlo do spoznanja, da ni rešitve drugod, nego v organizacijah. Uspehe so nam priborile nekdanje organizacije, in če smo jih sedaj zgubili, potem so organizacije ona sila, ki nam jih mora zopet vrniti.

Oblačilna stroka.

Krojače in ostalo oblačilno delavstvo opozarjamo, da vlada v Sarajevu v oblačilni stroki velika brezposelnost in naj oblačilni delavci v tem mestu ne iščejo dela, ker ga ne bodo dobili ali pa bodo sicer prepušteni neznošnemu izkoriščanju ne-le sarajevski krojači, temveč vsi krojači, ki bodo iskali tam dela.

Kako poroča »Organizovani Radnik« (neodvisno centralno glasilo) o kongresu naših oblačilnih delavcev?

»O. R.« piše:

V zadnji številki našega lista smo pod zgornjim naslovom omenili, da je Osrednje društvo oblačilnih delavcev za Slovenijo številčno slaba organizacija in ne odgovarja nalogam delavske strokovne organizacije. Posledica tega je efektivno padanje članstva tega društva, kar se vidi iz primerjanja s prejšnjimi leti.

Delavci zapuščajo organizacijo, ki ne more ali ne zna (to je vseeno) odgovorjati njihovem pričakovanju, pa naj se slika še tako pisano in idealno. Taka organizacija mora propasti, ako ne najde načina, da se za svoje naloge vsposobi. Mi to vemo. Mi bomo poiskali poti da bodo razumeli to tudi oni, ki tega dosedaj ne razumejo — —

Po teh samozavestnih besedah sledi polemika z izvajanci s. Svetka na kongresu, ki jih pisec po svoje zavije in imenuje na to »idioterije«.

Se lepši pa je konec.

Predsednik kongresa je polemiziral z našim člankom v »Strokovni Borbi«, kjer smo rekli, da prihajamo po 5 letih prerakanja o ujedinjenju še s tem, da se lojalno pogovorimo z vodstvom, opomnenemo birokracijo okrog Strok. komisije, a to pot zadnjikrat. S svoje strani bomo storili vse za ujedinjenje, ali ako se nas spet odbije ali ako se ujedinjenje zavleče, izjavljamo, da ne moremo in nečemo čakati v interesu tarife krojaških delavcev v obč. a Slovenije posebno in da se bomo obrnili, če vodstvo ujedinjenja tega noče, preko njega do delavstva Slovenije.

Da mi bomo izvršili svojo dolžnost do kraja in vsaka zapreka na tem potu mora pasti, pa naj se imenuje ta zapreka tudi Strokovna komisija.

In h koncu pravi:

Konečno je napravil kongres sklep, da se stvori federativno ujedinjenje, za prehodno dobo pa se naj vpostavi komisija za ujedinjenje, v katero naj delegira vsaka skupina po tri člane. — Ta sklep smatra dopisnik za popolnoma nezadosten.

Mi mu pa enkrat za vselej povemo: mi ne maramo zedinjenja, ki bi nas razedinilo med seboj in odcepilo od ostalih strok delavskega gibanja, ki so druga na drugo ozko navezane.

Mi bomo tudi pri ujedinjenju generala, ki prihajajo k nam s tako pozno, kakor odseva iz tega dopisa, tako dolgo gladko odklanjali, dokler se ne nauče dostojnosti.

Tudi delavstvo, včlanjeno v Strokovni komisiji predstavlja koncem koncev neko moč. Pozivljamo pisca teh oholih člankov, naj pride enkrat v upravo »Delavca«. Tam se bo lahko prepričal, da naš list čita in redno plačuje 8000 delavcev. Potem pa naj gre v upravo »Organizovanega Radnika«, — in morda se mu bo zasvetilo v glavi, da se mora opirati tisti, ki grozi tudi na realno moč. (Mi vemo, kako te številke izgledajo, zato nimamo pred številkami, ki se jih sem in tja meče, nobenega rešpektja). Ako bo izvajal iz tega tudi posledice, — ne bo trajalo več 5 let do ujedinjenja, ki je tudi po našem mnenju potrebno,

Idioterija.

S. Svetek je rekel na občnem zboru oblačilnih delavcev: »Mezdni boji obrtnih strok bi bili lažji, ako bi osnove strokovne organizacije popolnoma pod njihovim vplivom stojiče produktivne zadruge, ki bi lahko v slučaju mezdnih bojev svoj obrat razširile in vzele v mezdni bojih stavkujoče ali del stavkujočih na delo.

To gotovo ni idioterija, ampak čista resnica. Beograjski tajnik neodvisnega Saveza pa je to tako zavil, kakor da bi bil s. Svetek trdil, da je že to socializem z namenom, da bi »nadu radnika u sadašnjost povratilo«. To bi bila seveda idioterija.

Ugotavljamo pa, da te idioterije ni zakrivil s. Svetek, ampak tisti, ki mu jo je podtaknil.

Temu gospodu povemo: samozaveš je lepa stvar. Kdor pa smatra pri tem vse druge za idiote — ne služi ideji ujedinjenja in se izpostavlja nevarnosti, da bomo sodili o njem po prislovič: visoko glavo nosi prazen klas.

Monopolska stroka.

Vabimo na protestni shod tobačnega delavstva, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. novembra ob pol 10. uri depoldne v Mestnem domu z dnevnim redom: **Poročilo o povišanju mezd in nadaljna taktika.** Udeležba dolžnost! Vabimo tudi ostalo ljubljansko delavstvo.

Usnjarska stroka.

Plenarna seja centralnega odbora »Osred. društvo usnjarjev« se bo vršila 18. t. l. v Mariboru v Ljudskem domu ob 8. uri zjutraj.

Rudarska stroka.

Vodstvo Unije slov. rudarjev v Zagorju opozarja vse svoje podružnice oziroma njih odbore, da se v svrhu letnega računskega zaključka Unije slov. rudarjev potrudijo s pobiranjem članskih prispevkov, da s tem omogočijo vodstvu Unije, da bo v stanu pravočasno podati vsem svojim podružnicam letno računsko poročilo. — Radi tega zahteva od vseh svojih podružnic, da odpošljejo svoje zaključne obračune za leto 1923 do 31. decembra t. l. najkasneje pa do 15. januarja 1924. Podružnice, ki bi se temu pozivu ne odzvale, bo vodstvo v »Delavcu« javno opominjalo in označilo kot neredne.

Sodrugí, člani in odborniki, zavežite se, da smo bojovna organizacija, ki se mora za pravice delavstva uspešno boriti le, ako vsak njen član točno in vestno izpolnjuje svoje dolžnosti, ki jih mora vršiti.

Rudarski shodi. V nedeljo 28. oktobra se je vršil za vso Mežiško dolino javen shod v Mežici, v pondeljek dne 29. oktobra t. l. pa v Trbovljah z dnevnim redom: projekt rudarskega zakona. Na shodih je poročal s. Krušič prilično tako-le:

Ministrstvo za šume in rude je izdelalo projekt rudarskega zakona in ga predalo vladi, da ga ona predloži narodni skupščini v odobrenje; ta zakon naj bi urejeval vse delovne odnose v rudnikih naše države.

Osnutek je po svoji vsebini udarec na najosnovnejše človeške pravice. — Osnutek je verna slika reakcije, ki se je začela šopiriti v naši državi. Rudarjem preti velika nevarnost. Ako narodna skupščina sprejme ta osnutek, ter dobi polno moč, potem se bliža rudarsko delavstvo hudemu boju. Mnogokrat so naše organizacije zahtevale, da se zakon o zaščiti delavcev in zakon o zavarovanju delavcev razširi tudi na

rudarje, ker so vedele, da bo rudarski zakon mnogo slabši in to iz razloga, ker poseduje država mnogo rudnikov.

Osemurni delavnik je ogrožen, s tem osnutkom je v novi nevarnosti, ker hoče država z novim zakonom uvesti 12urni delavnik, v izjemnih slučajih še več. — Osnutek dopušča, da se pod zemljo zaposli lahko otroka, ki so dovršili dvanajsto leto. Osnutek uvaja 24 urni nedeljski počitek, dočim določa zakon o zaščiti delavcev 36 urni nedeljski počitek. Osnutek dopušča, da se rudarje lahko kaznuje v višini polmesečne meзде, kar tudi nasprotuje Zakonu o zaščiti delavcev.

Osnutek ne dopušča, da se zavarujejo delavci pod petnajstim letom starosti za slučaj nezgode, kakor tudi ne onim, ki so dovršili enainštirideseto leto, ako ponovno prično v rudniku z delom. Osnutek predpisuje delavni red, ki s kratenjem svobode delavstvu urejuje razmerje med delavci in podjetniki.

To so le najvažnejše točke, ki so popolnoma v nasprotju z delavskimi interesi. Točke tudi popolnoma nasprotujejo sedaj obstoječim zakonom o delavnem razmerju med delodajalci in delojemalci, tako Zakonu o zaščiti delavcev in Zakonu o zavarovanju delavcev; ta osnutek je torej dvojna nevarnost, kajti kapitalisti hočejo kot protivniki Zakona o zaščiti in zavarovanju delavcev odpraviti z rudarskim zakonom v roki prva dva zakona.

S tem osnutkom namerava kapitalistični razred delavcem naprtiti najtežje življenske pogoje, a vse to samo radi golega profita.

Ako je v rudarjih še kaj zavednosti in odpornosti proti krivicam, potem se morajo tem nakanam zoperstaviti in dvigniti svoje ogorčenje in protest.

Zato opozarjamo vse rudarje, da je njih dolžnost, upreti se reakciji in onemogočiti uresničenje tega zakonskega osnutka. Tozadевна resolucija, ki je bila na shodih sprejeta, se glasi:

RESOLUCIJA.

I. Osnutek rudarskega zakona, ki ga je izdelalo ministrstvo za šume in rude in ga predložilo kraljevi vladi, da ga ona predloži Narodni skupščini v odobrenje, je verna slika reakcije, ki se zrcali v naši državi, ter je najreakcionarnejši napad na že itak pomankljivo socialno zakonodajo.

II. Vsled tega rudarji najodločneje protestirajo proti uzakonjenju tega osnutka, ker se hoče z osnutkom, ako postane zakon, odvzeti pravice rudarskemu delavstvu, ki so mu že na podlagi zakona o zaščiti in zavarovanju delavcev zajamčena.

Istčasno se je na shodu v Trbovljah protestiralo tudi proti krivičnemu odtegovanju prispevkov za bolniško blagajno, katero je po zakonu dolžno plačevati podjetje in jih je Trboveljska premogokopna družba odtegnila le za to, ker je stavkalo. Sprejela se je tozadевна resolucija z zahtevo, da se nepravilno odtegnjeni prispevki delavstvu takoj vrnejo. Istotako naj se izroči delavskim zaupnikom podporni fond II. rudarske skupine, ker je to izključeno delavski denar in nima Trboveljska družba pravice ž njim razpolagati, četudi so ji ga izročili neodvisni frazerji.

Težke izkušnje, ki jih preživljajo rudarji, ne bodo brezuspešne, opazamo že gibanje, ki dobiva pravo smer, ki pozna manj besed, a več dejanj. Neodvisni so dokončali: njihova taktika jih je privedla do tega, da so danes general brez armade. Delavstvo jih je prav dobro spoznalo: imajo dolge prste a kratko pamet. Bližajo se hudi boji! Bodite nanje dobro pripravljeni!

Vestnik »Svobode«.

Člansko zborovanje ljubljanske »Svobode« bo v soboto 17. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Prešernovi sobi pri »Novem svetu«. Udeležba za vse člane obvezna. — Predsednik.

Odborí vseh podružnic naj ne pozabijo na statistične pole »Svobode« za leto 1922/23!

Dopisi.

Šohtanj. (Odgovor Jutru). V Jutru z dne 11. t. m. smo napadeni udarniki od strani slovenskih kapitalistov. Posobno se zaletava dopisnik v mene, ker

nisem hotel prodati naših članov za nekaj judeževih besed. Iz vsega pa se vidi onemogla jeza nad našo dobro organizirano, pod strogo disciplino stojajo organizacijo, ki je vsem nasprotnikom trn v peti.

Trditev, da sem napadel tukajšnjega lekarnarja g. Vrabiča, je popolnoma izmisljena. Jaz nisem prej nikar govoril z g. Vrabičem, zato ga seveda tudi nisem imel povoda napasti. Pozneje sem mu povedal, da nam o kakem napadu ni nič znanega in da ne vemo, ali ga je res kdo napadel, ali pa ga je samo navidezno premetavalo. Na vsak način pa bi ga bil pustil vsakdo pri miru, če bi tudi on pustil druge pri miru. Ker je nemogoče, da piše kdo, da sem Vrabiča jaz napadel, kar pomenja napad na mojo čast, pozivjam g. Vrabiča javno, da to krivico tekom osmih dni popravi.

Sicer bom pa poklical pisca tega članka na odgovor pred sodiščem. Laž je tudi, da bi v naši tovarni odtegovali prispevke za U. D. R. proti volji delavstva. — Res pa je, da daje te prispevke vsak prostovoljno po svoji zmožnosti. Laž je, da smo podkupljeni od nemškega kapitala. Kar z resnico na dan, oči v oči: Kdo je dobil več od g. Woschnagga, ali mi delavci, ali razni kapitalistični podrepaniki, ki se ne zavedajo, da spadajo v delavske organizacije. Mi smo organizirani v internacionali. Vsem delavcem in delavkam kličemo ob tej priliki: Ven iz kapitalističnih organizacij!

Rešitev delavstva je v njegovi lastni moči in zavednosti!

Vi pa, ki ste že spregledali in ste na delu za boljšo bodočnost, ali spoznavate po tem lažnjivem pisanju, da vstajamo in da se nasprotnikom že loteva strah? — Anton Koradej, kapetan edinice U. D. R. v Šoštanju.

Hrastnik. V nedeljo dne 4. nov. so imeli pri nas v Hrastniku »nezavisnik« svoj shod. Na tem shodu so zopet pokazali vso svojo moralno in revolucionarnost. G. Salamon je v svoji bistroumnosti med drugim prišel tako daleč, da je videl velikanske uspehe zadnje stavke v tem, da so stavkujoči rudarji imeli dosti svežega zraka, ter da so si svoja trudna telesa lahko popolnoma presolnčili v času stavke. Povdarjal je, da bo prinesla njihova nepomirljiva razredna borba še več. Protestiral je proti temu, da se razredno zavedni proletariat bori danes za zboljšanje svoje socialne zakonodaje, češ, kapitalizem naj le dela svoje reakcionarne zakone. Če pri tem dela delavec 16 ur dnevno po volji gospodovi, in pri tem pogine, in bomo mi pri tem kričali kakor psički, potem nas bodo gospodje zaprli in zopet bomo kričali: v verige so nas vkovali, mi smo pravi proletarski mučeniki.

Da ne bi pozabil glavne točke svojega zvišenega programa, je prišel klicati: primite tatu — socialpatrioti so izdajalci, oni niso hoteli z nami vred trpeti po zaporih, lopnite po njih. Ker že danes vrabci po strehah čivkajo, da ne more biti vse v redu tam v raju »nezavisnik« je podal g. Kovač še centralno računsko poročilo »Zveze rudarski delavcev« v državi SHS. In glej ga spaka, tukaj se je dognalo, da je v dobi dveh let obstoja »Zveze nezavisnik« prispevale 9000 članov Din 9000.—, to je toraj 1 Din na člana. Iz ust in obrazov njihovih bivših članov smo brali razočaranje in ugovori niso bili redki; radovednost obljubljenih podpor vsega sveta in dobra dolarska valuta je kričarila po njihovih možganih. In glej, končno so g. Kovač povedali, da je nabrala »Zveza rudarskih delavcev« za stavkujoče rudarje Din 24.368. V to vsoto je všteti Din 10.000, darovanih od ljubljanske in Din 5000.— od mariborske občine, preostanek v blagajni Din 9000.— znaša skupno Din 24.000. Vsa denarna pomoč je znašala torej Din 968.— Res ogromna vsota, s katero so hoteli postaviti na glavo ves svet.

Končno je dobil na zahtevo njihovih pristašev besedo naš s. Arh. ki je začel odkrito in ostro razkrinkavati njihovo pogubonosno delo in demagogijo za proletariat; tedaj pa so začeli ti ultrarevolucionarji skakati kakor marionetke v gledališču; a vse to ni nič pomagalo.

Proletariat je razumeval, le nekoliko ljudi je smatralo za potrebno, da

so ob koncu shoda napadli zahrbtno naše sodruge. Odgovor sodrugov je bil vreden teh demagogov. Izdajalci, za pomnite si, v Hrastniku vam je odklenkalo za vselej. Sami ste priznali, da ste imeli nekoč tukaj 700 članov, potem zopet 240, pred stavko pa le 130. To je dokaz, da bo tudi v Hrastniku zmagala resnica nad demagogijo in fuč bo z vami. — Očividec.

Objave.

Zahvala. Podpisana Terezija Krebs se najpristrčneje zahvaljujem vsem darovalcem pri jami Neuberger, kakor tu-

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 12. novembra 1923.

Prošili tečen je potresna katastrofa zadela tudi kamornjo, ki je znana svetu po svojim znanim rudnikom in jezicim. Poskodbano pa je bilo le eno mesto in je skoda le materialna. Človeški zrtvi ni bilo, ker je bilo ljudstvo pravčasno opozorjeno. Sicer so pa potresi v omni krajin precej običajen pojav.

Izseljevanje v južno Ameriko je bila doslej riskantna stvar in so časopise in meroumni faktorji svarili proti naseljevanju v državah Juzne Amerike. Zato je sel ves naval izseljencev starega sveta proti Severni Ameriki, dokler ta ni tega navala zajezila s kontingentiranjem števil izseljencev. Z ozirom na to, se je val okrenil proti Južni Ameriki, zlasti proti Brazilji, odkoder prihajajo poročila, da se sedaj bolje živi, nego v Severni Ameriki. Duševnemu, kakor tudi ročnemu delavstvu se baje nudi lepa bodočnost. Zlasti lepo kaže trgovina, ki je popolnoma prosta in ni vezana niti na koncesije niti na učna pisma. Te vesti so same po sebi razveseljive, vendar pa obstoji v nas dvom, dali so tudi resnične. Za delovnega človeka večaj grede izseljevanja prekoslej pregovor: »Ljubo doma, kdor ga ima!« — Omenjamo, da je polovica velikanske države, ki nam je predvsem znana po kavi in masti, še popolnoma neobdelane, deloma pokrite s pragozdi. Tudi se bijejo tamkaj neprestani boji med posameznimi generali, ki bi se radi polastili gospodstva nad državo, ki na ta način nikoli ne pride iz revolucije.

Te dni so se vršile v Egiptu volitve, pri katerih je dobil Zaglul-paša 80% vseh oddanih glasov. Angležem prijazni kandidati so si priborili jedva 20% glasov. Iz tega je razvidno, da je javno mnenje v Egiptu že hudo zrevolucionirano in da bo imela Anglija v Egiptu še trd oreh. Britansko brodogojstvo sicer manifestira svojo moč po vseh kolonijah in dominijonih, vendar to ni nič vplivalo na razvoj dogodkov v prid Angliji, kakor dokazujejo zadnje volitve v Egiptu.

Poizkušeni državni prevrat na Bavarskem je popolnoma neuspeh. Končal se je kakor slični Kappov puč l. 1920. s tem, da je centralna vlada zlomila upor upornikov-narodnih socialistov pod vodstvom Hitlerja in monarhistov pod vodstvom zloglasnega generala Ludendorffa. Centralna vlada je tudi že aretirala oba omenjena kolovodja in namerava z njima postopati po prekem sodu, ki je proglašen na Bavarskem. Sprva je bila v prevrat zapletena tudi oficialna bavarska vlada, ki je pod pritiskom razmer pristala na zahteve upornikov. Ko pa je videla, da ima osrednja vlada še moč v rokah, se je postavila po robu in s pomočjo čet državne brambe udušila uporniško gibanje. — Zadnje vesti vedo povedati, da je bil Ludendorff izpuščen na častno besedo, da se več ne pokaže v javnosti. Ljudstvo se radi njegove oprostive razburja, a vlada se izgovarja, da pride Ludendorff itak pred vojno sodišče, kjer bo sojen kot veleizdajalec, — če bo čakal seveda!

Antantne sile so z ozirom na te dogodke posvetile Nemčiji zopet več pozornosti. Poslaniška komisija že misli na raztegnitev vojaške zasedbe v Nemčiji. Še prej pa namerava poslati v Nemčijo vojaško kontrolno komisijo, čemur pa se nemška vlada protivi.

Fašizem v Italiji je začel z novo taktiko napram delovnemu ljudstvu. Opuštil je rušenje in požiganje delavskih domov in drugih delavskih zavodov, za-

di pri topilnici Žerjav za nabrani znesek, katerega so nabrali za mojega moža v dolgotrajni bolezni v znesku 876 dinarjev. — Terezija Krebs, vdova v Žerjavu.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem vsem sodrugom Cementne tovarne v Mojstrani, kateri mi pomagajo v moji bolezni od marca meseca s tedensko podporo Din 25.— Janez Lamprecht.

Zahvala. Podpisani se vljudno zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam kem. tovarne Moste, ki so mi za časa moje dolgotrajne bolezni podelili podporo v znesku 297 Din. — Ivan Leskovšek.

plomatskih sestankov zborujeta finančni in zakonodajni odbor, ki dovoljujeta manjše kredite posameznim panogam narodnega gospodarstva in prosvete. Pri tem se ukinjajo razne kulturne ustanove.

Imenitno finančno gospodarstvo naših »privrednik« krogov izpričuje žalosten slučaj, da so zadnje soboto delavci in nameščenci v največjem mestu Jugoslavije ostali brez svojih trdo prisluženih mezd, katerih jim podjetja kratkomalo niso mogla izplačati.

Razno.

Huda pokora. Marcel Žorga je bil pred mariborskim sodiščem obsojen na 6 mesečni zapor, ker je na nekem železničarskem shodu baje rekel, da bi bilo treba s silo spremeniti razmere.

Sodniki so vzeli te besede kot nevarno grožnjo ter ga obsodili. Vidi se, da mariborski sodniki slovenskega komunizma še ne poznajo, ker vzamejo nedolžno frazo za hudo grožnjo. Stavimo, da bi ljubljanski sodniki, ki poznajo komunizem kakor strah, ki je v sredi votel, ob krajeh ga pa ni, gotovo oprostili Žorgata ali bi mu pa prisodili kvečjemu par dni ričeta, da se malo odpočije od vednega govorjenja.

Če bi se ne bali državnega pravdnika, bi proti obsodbi protestirali, ker po zakonu je sicer nevarno grožiti prepovedano, ali če pa grozi človek, ki niti nedolžne 24urne stavke ne izvede, potem pa to ni več nevarna grožnja, temveč — govorniška fraza, za katero je 6 mesečna kazen prekruta.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)
Izdajatelj: Franc Svetek.
Odgovorni urednik: Jože Berdajs.
Tiska tiskarna Makso Hrovatn.

Čevlji domačih tovarov Peter Kozina & Ko z znamko »Peko« so najboljše in najcenejše. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

ŽIKA
je najboljši in najzdravejši nadomestek za pravo kavo. Zahtevajte jo pri svojem trgovcu:
Pražarna »ŽIKA« d. s. o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

Delavskim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo,
ki je najboljška kavina primes.

Kino „Ljubljanski dvor“.
16., 17. in 18. novembra
Lya Mara
v veseloligri
„Daisy“
Predprodaja vstopnic od 11. 13. ure

Išče se mojster za modelno mizarstvo in modelni mizar

za večje podjetje v Sloveniji. Ponudbe naj se pošiljajo na Osrednje društvo kovinarjev v Ljubljani, Šelenburgova 6/II.

ZADRUŽNA BANKA

v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 5

sprejma hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkvalitetneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.